

ELEONORA DUSE

(ELEONORA DUSE)

Drama in twee bedrijven

door

MARIO FRATTI

vertaling

Koen Wassenaar

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

(Grimas Theatergrime verkoop)

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **ELEONORA DUSE - ELEONORA DUSE** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **MARIO FRATTI** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

**Copyright: © 1999 © by Mario Fratti
Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv**

**Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl**

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363
1800 AJ Alkmaar
Telefoon 072 - 5112135
Website: www.ibva.nl
Email: info@ibva.nl
ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **16** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

“... Er leven duizend vrouwen in mij, en ik word door elk van hen gekweld ...”

PERSONEN:

Toneelleres – (*Angelica Duse, Vrouwe Capulet, Giacinta Pezzana, Nunzia, Vassilisa, Ellida, Mevr. Alving, Moeder van Giovanni, Bianca, Eleonora Duse*)

Eerste Actrice* - (*Eleonora Duse als: Julia; Enrichetta Duse*)

Tweede Actrice* - (*Eleonora Duse als: Therese, Suzanne, Cesarine, Denise, Santuzza*)

Derde Actrice** - (*Eleonora Duse als: Non, Mirandolina, Magda*)

Vierde Actrice** - (*Eleonora Duse als: Marguerite, Silvia, Francesca da Rimini*)

Vijfde Actrice – (*actrice; Sarah Bernhardt; Marguerite; Vriendin van Enrichetta*)

Eerste Acteur – (*Het vader-figuur: Alessandro Duse, Claude, Teobaldo Checchi, André, Arrigo Boito, De Graaf van Albfiorita, G.B. Shaw, Duval, Wangel*)

Tweede Acteur*** - (*De zoon-figuur: Laurent, Prosper, Armand, Fabrizio, Paolo, Jonge Soldaat, Oswald, Giovanni*)

Derde Acteur**** - (*De Tegenspeler: Cesare Rossi, de Dokter, Ridder van Ripafratta, Von Keller*)

Vierde Acteur*** - (*Martino Cafiero, Flavio Ando-Turiddu, Jonge Aristocraat, Markies van Forlimpopoli, Stark Young*)

Vijfde Acteur**** - (*De Tegenspeler: Gabriele d'Annunzio, Lucio, Wangel, Benito Mussolini*)

De Portier

De Toneelmeester

Zijn Dochter – zeven jaar oud

De Dame in het Zwart

Eleonora Duse – (*een rol zonder tekst met een volledig masker dat op Eleonora Duse moet lijken*)

*kan door dezelfde actrice worden gespeeld

**kan door dezelfde actrice worden gespeeld

***kan door dezelfde acteur worden gespeeld

****kan door dezelfde acteur worden gespeeld

Tijd: 5 april 1924

Plaats: Pittsburgh; Syria Mosque Theater

Het wordt voorgesteld dat een groot aanplakbiljet – of een sandwichbord – in de foyer van het theater wordt geplaatst. Er staat op: SYRIA MOSQUE; Pittsburgh, Pa.; 5 april 1924; ELEONORA DUSE en haar gezelschap uit Rome in: 'LA PORTA CHIUSA' (De Gesloten Deur)*

*naar de originele voorhang van het Syria Mosque, Pittsburgh, Pennsylvania, 5 april 1924.

EERSTE BEDRIJF

Bij aanvang: Het doek is op. De toneelmeester zet het decor klaar voor een uitvoering van het stuk door Marco Praga: 'De Gesloten Deur'. Er staan een paar stoelen, een tafel, een bank, een kledingstandaard. Tevens aanwezig zijn de dochter van de toneelmeester en de portier.

Portier: *(tegen de toneelmeester)* Hoe zijn de decors?

Toneelmeester: Niet slecht.

Portier: Zoals die van ons?

Toneelmeester: Als je het mij vraagt, is het gewoon een aan elkaar gelijmde hoop karton.

Portier: Ze moet maf zijn om het helemaal uit Italië mee te nemen.

Toneelmeester: Je hebt allerlei verschillende actrices ...

Portier: Ze kan niet eens in het Engels acteren ... Die buiten-landers.

Toneelmeester: Ze zeggen allemaal dat ze geweldig is. Ze noemen haar "La Divina".

Portier: Zou jij betalen om iets te zien dat je niet eens kan begrijpen?

Toneelmeester: Ik niet. Kolere, ik heb nog nooit betaald om een stuk te zien!

Portier: *(neemt de zaal in zich op)* Uitverkocht. Kan je dat geloven? Om een halfgod in een vreemde taal te zien praten. Ze zijn allemaal maf! *(de toneellerares komt op, ze komt het gangpad af. Haar leerlingen volgen haar: vijf acteurs en vijf actrices. Ze dragen make-up koffertjes. Portier ziet ze vanaf het toneel)* Jullie daar! Hoe zijn jullie binnengekomen?

Lerares: *(gereserveerd)* Ik vond een deur die open was en –

Portier: *(onderbreekt)* Die vervloekte deur! Jullie zijn te vroeg! Kunt u het bord buiten niet lezen?

Lerares: Hier zijn onze kaartjes ... Op de eerste rij.

Portier: *(komt het toneel af)* Jullie zijn veel te vroeg!

Lerares: *(toont de kaartjes)* Wilt u ze controleren? Ik haastte mij naar het loket en stond vooraan in de rij toen jullie de uitvoering van Duse aankondigden.

Portier: *(onbeschoft)* Ik heb helemaal niets aangekondigd!

Lerares: Ik bedoel het management. Ze zijn in orde. Kijkt u zelf maar. *(ze laat hem de kaartjes zien)*

Portier: *(controleert de kaartjes)* Ze zijn in orde maar –

Lerares: En hier is één extra – voor een vriendin die –

Portier: *(onderbreekt)* Ziet u niet dat wij het druk hebben met het opbouwen van het decor?

Lerares: Ja, maar –

Portier: *(onderbreekt)* Maar wat?

Lerares: Ik geef les in acteren en dit zijn mijn leerlingen. *(enkele leerlingen glimlachen verlegen)* Ik wilde deze gelegenheid gebruiken om over Duse te praten vanaf het toneel waar zij zal spelen. *(smeeft)* Het is erg belangrijk voor ze ... *(subtiel vouwt zij een vijf-dollarbiljet op en stopt het in zijn hand)*

Portier: *(in verlegenheid gebracht, hij aarzelt, dan stopt hij het geld in zijn zak. Tegen de toneelmeester)* Deze mensen mogen blijven. Ze mogen de eerste rij hebben en – Ze zijn acteurs en ze willen ... *(vaag gebaar)* ... iets doen! *(de toneelmeester knikt)* Ik ga een borrel halen! *(de lerares bedankt hem. Hij gaat af. De leerlingen gaan op de eerste rij zitten)*

(opmerking: mocht de afstand tussen de eerste rij en het toneel te groot zijn, moet er een extra rij van twaalf stoelen worden geplaatst en het gedeelte waar de acteurs spelen moet op een verhoging zijn – even breed als het toneel)

Lerares: *(loopt naar het toneel en kijkt om zich heen, dan keert zij zich langzaam om naar haar klas, terwijl zij haar jas en hoed aan de kledingstandaard hangt)* 5 April 1924. Een dag die jullie je nog lang zullen heugen. Vanavond, op dit toneel, zullen jullie de onvergelykbare Eleonora Duse zien. De hoogste exponent van een nieuwe school van acteren. Deze unieke ervaring zal jullie leven en werk in het theater beïnvloeden. Zij is de grootste invloed in mijn leven geweest. Ik heb elke voorstelling van Duse gezien –

Tweede Actrice: Elke voorstelling? Echt?

Lerares: Elke voorstelling in Amerika. Ik heb haar van stad naar stad gevolgd. In 1893, in 1896, in 1903 en wederom in dit jaar.

Tweede Actrice: Bent u van plan om haar zelfs na Pittsburgh te volgen?

Lerares: Volgende week speelt zij in Cleveland. Een van jullie zal mij vergezellen.

Vijfde Actrice: Wie?

Lerares: Degene die vanavond het begripen van de echte Duse het dichtste benadert.

Vijfde Actrice: Dat ben ik.

Lerares: Laten we het hopen! Welnu, waarom heb ik Duse met zo een fanatische aanbidding gevolgd? Omdat ze zonder enige twijfel de grootste artieste is die het theater ooit heeft gekend. Hoe meer je van haar ziet, hoe meer je in haar ziet. Haar eenvoud, haar eerlijkheid, haar vermogen om de verbeelding in gang te zetten, plaatst haar in een klasse die door geen enkele actrice is geëvenaard. Een uitvoering

van Duse kan nooit vergeten worden. Ze houdt haar publiek aan haar gekluisterd met de rijkdom van haar kunst.

Eerste Actrice: Heeft ze een bepaalde geheime techniek?

Lerares: Nee.

Vijfde Actrice: We hebben allemaal persoonlijke trucjes.

Lerares: Duse niet. Geen trucjes om op te vallen of indruk te maken, maar alleen het verlangen om te 'bestaan'. Alleen het verlangen om de oneindigheid van het leven op ons over te brengen en voor zichzelf te bevestigen.

Eerste Actrice: Om het voor zichzelf te bevestigen?

Lerares: Ook voor haarzelf, de oneindigheid van het leven. Ze laat je altijd de actrice, achter het personage dat ze verbeeldt, vergeten. Om Duse te beschrijven is praktisch onmogelijk. Het is geniaal, het is ongrijpbaar.

Tweede Acteur: Wat kunt u van haar zeggen als mens?

Lerares: Men noemt haar ...aards, bevlogen, intens, tragisch, gekweld, angstig, vurig en ... 'un fascio di raggi di sole' – een bundel zonnestrallen.

Derde Acteur: Hoe zou u haar omschrijven?

Lerares: Niet te imiteren, onweerstaanbaar, uitmuntend.

Tweede Actrice: Hoe kan van ons verwacht worden om dit te bereiken?

Lerares: (*wijst op het toneel*) Door te werken en te leren. Dat is de enige manier. Tegenwoordig ontbreekt het acteurs aan aanpassingsvermogen. Ik kan altijd de acteur achter de personage herkennen. Duse is de personage die de schrijver heeft geschapen.

Derde Acteur: Stelt u voor dat wij hetzelfde doen? (*we horen een ververwijderd kloppen bij de hoofdingang*)

Lerares: Niet vandaag, hier. Wat jullie vandaag nodig hebben, is nederigheid.

Eerste Actrice: Ik begin zenuwachtig te worden. (*kijkt rond*) In het theater van Duse ...

Lerares: Blijf kalm! Je was goed bij de laatste repetitie. (*ze kijkt op haar horloge*)

Vijfde Acteur: Hoe laat is uw vriendin hier?

Lerares: Erg snel, hoop ik.

Vijfde Actrice: Wie is ze?

Lerares: Dat heb ik gisteren al gezegd!

Vijfde Acteur: (*tegen de lerares*) Ze kwam te laat ...

Lerares: Ze is een enorm rijke weduwe. Ik hoop dat we haar ervan kunnen overtuigen om Duse uit te nodigen om in dit land te blijven. Om haar te steunen. En dit is het goede moment. Duse heeft geld nodig en heeft genoeg van Italië.

Vierde Acteur: Hoe laat zei ze dat ze zou komen?

Lerares: *(tracht haar eigen onzekerheid te verbergen)* Nu. Elk moment. Laten we de eerste scène proberen. En vergeet niet wat ik tegen jullie heb gezegd. *(de eerste actrice-Julia maakt zich klaar)*

Eerste Acteur: *(een beetje verrast)* Gaan we niet op haar wachten?

Lerares: Nee. En onthoud waar het om draait. Duse heeft een nieuwe stijl in de kunst gebracht. Spontaniteit contra de gemaakte kwaliteit van het moderne acteren. Natuurlijkheid contra de kunstmatigheid van de tijd. *(de dochter van de toneelmeester die tot nog toe stil naar haar vader heeft gekeken, hoorde de lerares en keert zich langzaam naar haar om)*

Vijfde Acteur: *(probeert tijd te rekken)* Zou u zeggen dat zij een 'naturalistische' actrice is?

Lerares: Zij is de natuur. Niets staat tussen haar en de waarheid. Zij is de waarheid.

Tweede Acteur: U zegt tegen ons dat u tegen een fotografische benadering van het leven bent. *(kloppen op de deur)*

Lerares: We moeten het leven nooit benaderen met de afstandelijke en vervelende getrouwheid van een fotograaf, maar met de creatieve durf van een oorspronkelijke schilder. Duse heeft het meest verheven en scherpe element naar het theater gebracht: een diepgravend en slim antwoord op ervaring.

Derde Actrice: Haar ervaring?

Lerares: Ze interpreteert het leven zoals zij het heeft leren kennen.

Vijfde Acteur: Is dat geen beperkte benadering?

Lerares: Ze heeft menselijk lijden in zich opgenomen. Eenzaamheid, bitterheid en menselijk lijden hebben een onuitwisbare indruk op haar achtergelaten.

Vijfde Actrice: Betekent dat dat we allemaal moeten ervaren en lijden om te slagen?

Lerares: Je kan leren van directe ervaring of van afgeleide ervaring. Het leven observeren. Je eerste taak is om van het leven en over het leven te leren. Daarom is het van belang om het intense en tragische levensverhaal van Duse te kennen. *(de dochter van de toneelmeester staat nu bij de lerares, gefascineerd)* Het was op de jonge leeftijd van vier jaar oud dat zij haar eerste rol kreeg. De rol van Cosette in 'Les Misérables' van Victor Hugo. *(de lerares bemerkt het kleine meisje en streelt haar haar)* Hoe oud ben jij, lieverd?

Meisje: *(verlegen)* Ik ben zeven.

Lerares: Eleonora was pas vier. Haar moeder probeerde haar uit te leggen dat zij moest huilen in de scène met haar wrede pleegouders.

Meisje: Waarom?

Lerares: Het is normaal dat kinderen vragen waarom. Kinderen kunnen dat onmogelijk begrijpen.

Meisje: Waarom?

Lerares: Haar werd gezegd dat zij moest huilen om het publiek te vermaken.

Meisje: *(met grote ogen, verward)* Bedoelt u dat ze het leuk vinden om mij te zien huilen?

Lerares: *(bewogen)* Dat is wat Eleonora haar moeder vroeg. *(neemt de rol van de moeder van Eleonora aan)* Figlia mia, cara Eleonora, ik houd ook niet van toneelspelen. Maar we moeten wel. We hebben het geld nodig.

Meisje: Maar ik vind toneelspelen leuk! *(er wordt hard op de deur geklopt)*

Toneelmeester: *(tegen zijn dochter)* Laat ze met rust! Kom hier en houd dit vast! *(de lerares geeft het meisje een vriendelijke kus. De toneelmeester, die opnieuw hoort kloppen, besluit open te gaan doen)*

Lerares: Duse werd verliefd op het theater. Ze speelde een hoop kleine rolletjes en ging alleen naar school als het uitkwam met haar werk. Wat maar zeer zelden was. Ze was uiterst verlegen en teruggetrokken. Ze voelde zich alleen zeker en had zelfvertrouwen als zij op het toneel stond. De andere kinderen zagen haar verlegenheid aan voor hooghartigheid en renden achter haar aan in de straten, scholden haar uit en noemden haar 'Figlia di commedianti'. Kinderen kunnen erg wreed zijn...
Derde Actrice: Wat betekent Figlia di Comme ...?

Lerares: Dochter van Komedianten. In sommige landen wordt er nog altijd neergekeken op acteurs.

Tweede Actrice: Mijn moeder vindt het vreselijk dat ik een actrice word.

Lerares: Een Victoriaans vooroordeel. Zelfs in dit land, helaas. Maar we maken vorderingen en we worden tenminste niet langer geëxcommuniceerd door de kerk. *(allen lachen)* Op veertienjarige leeftijd sloot Duse zich aan bij een groep reizende acteurs. Het was in Verona dat ze de rol van Julia kreeg in 'Romeo en Julia'. *(ze geeft de eerste acteur een teken)*

Eerste Acteur: Gaan we niet op uw vriendin wachten?

Lerares: Nee. *(de eerste actrice zit op het toneel, gespannen, klaar om in haar rol te stappen. Ze schikt een witte sluier om haar hoofd. De dame in het zwart, een gedistingeerd ogende vrouw van in de vijftig met een stok, duidelijk een vooraanstaande en erg rijke vrouw, verschijnt bovenaan het middenpad. Ze is geïrriteerd en dominant)*

Dame in het Zwart: Waarom waren alle deuren gesloten?

Lerares: Het spijt me. Ze zijn altijd –

Dame in het Zwart: *(komt het gangpad af, gevolgd door de*

toneelmeester) U wist dat ik zou komen. Waarom heeft u geen bericht achtergelaten? *(met verachting gebaart zij naar de toneelmeester; hij negeert haar en gaat weer aan zijn werk)*

Lerares: *(aangeslagen)* Het spijt mij echt. Hoe lang heeft u gewacht?

Dame in het Zwart: Op zijn minst tien minuten! Kloppen en kloppen! Na een uur in het hotel te hebben gewacht – waar mevrouw Duse weigerde mij te ontvangen!

Lerares: Wat spijtig – als u het mij had gevraagd, had ik u verteld dat zij niemand ontvangt.

Dame in het Zwart: Maar ik ben niet niemand! *(de vierde acteur biedt de dame in het zwart zijn stoel aan)*

Lerares: Ik weet zeker dat ze ons na de voorstelling wil ontvangen ... Nu willen wij graag –

Dame in het Zwart: *(grof)* Vooruit ermee.

Lerares: *(rechtstreeks tegen de dame in het zwart)* Duse komt uit een gezin van acteurs. Haar grootvader, Luigi Duse, was een bekend acteur. Hij was verantwoordelijk voor het herrijzen van de ‘*commedia dell’arte*’. In die dagen werden mensen aangetrokken door het theater, aangezien het de enige legale manier was om elkaar te ontmoeten en politieke kwesties te bespreken, waar het sprekers en kranten verboden was om commentaar op te leveren.

Dame in het Zwart: Verboden! Hoezo?

Lerares: Er zijn een hoop dingen verboden in Europa. ‘*Commedia dell’arte*’ heeft slechts een vaag decor. Het staat de spelers vrij om een stuk te maken naar hun eigen vindingrijkheid, passie en humor. Improvisaties rond een onderwerp bloeiden op als bloesems aan een boom. Gewaagde improvisaties. Luigi Duse was te gewaagd en te politiek. Hij werd teruggeroepen voor de politieke opmerkingen die hij vanaf het toneel maakte en de belangrijke theaters sloten hun deuren voor hem.

Dame in het Zwart: Wie riep hem terug?

Lerares: Censuur ging uit van de kerk en de Oostenrijkse heersers. Laten we niet vergeten dat Italië eeuwenlang is binnengevallen door Oostenrijkers en Duitsers.

Dame in het Zwart: Bedoelt u dat zij voor Italiaans publiek speelde onder Oostenrijks gezag?

Lerares: Precies. De vereniging van Italië is nog recent. Neem Venetië bijvoorbeeld. Zes jaar geleden was het nog Oostenrijks. En Trento en Triëste waren zes jaar geleden nog onder Oostenrijks gezag! De zonen van Luigi volgden in het spoor van hun vader. Eleonora Duse werd geboren als kind van Angelica en Alessandro in Vigevano, Lombardije, op de derde oktober 1858.

Dame in het Zwart: Was het Oostenrijks?

Lerares: Ja. Eleonora werd geboren – uit Italiaanse ouders – in een Italiaanse provincie die door Oostenrijk werd overheerst.

Dame in het Zwart: Dan is zij een Oostenrijks staatsburger!

Lerares: Theoretisch.

Dame in het Zwart: Hebben de Oostenrijkers haar ooit opgeëist als ‘hun actrice’?

Lerares: Later, toen ze beroemd werd, eiste iedereen haar op. De Oostenrijkers, de Armeniërs, de Russen. (*ironisch*) Ik las zo pas dat een Duitse stamboomonderzoeker probeert te bewijzen dat Shakespeare eigenlijk een Duitser was. (*iedereen lacht*)

Dame in het Zwart: En hoe zit het met de Italianen? Eisten zij haar op?

Lerares: Daar ga ik later op in.

Dame in het Zwart: Waarschijnlijk niet!

Lerares: Eleonora Duse werd geboren in een ‘koffer’ – zoals men zegt. Haar ouders waren bedroevend arm. Ze reisde met hen mee van stadje naar stadje en doorstond de ellende van kou en honger. Op een avond, tijdens een uitvoering, gaf iemand haar een berichtje met het nieuws van de dood van haar moeder ... (*de lerares geeft een denkbeeldig berichtje af*) Met bovenmenselijke inspanning dwong zij zichzelf om kalm te blijven ... (*we zien de schok van deze dood op het gezicht van Julia. Ze probeert haar tranen te bedwingen*) Ze moest doorgaan. (*teken voor de eerste acteur*)

Eerste Acteur: “Romeo en Julia.” Vierde bedrijf. Derde scène.

Eerste Actrice – Julia: (*met een tragische inspanning*) Ai, dit gewaad is het beste maar, goede zuster,
Ik bid u, laat mij deez avond alleen;
Want ik behoef vele gebeden
Om de hemel te bewegen mijn toestand welgezind te zijn
Welke is, zoals gij weet, kwaad en vol van zonden.

Lerares – Vrouwe Capulet: Wat, zijt ge druk? Behoeft ge mijn hulp?

Eerste Actrice – Julia: (*kijkt met droevige genegenheid naar haar moeder*) Nee, moeder, al wat benodigd is verzameld
En betamelijk voor wat ons morgen wacht;
Dus vraag ik, laat mij nu alleen,
En laat de zuster deez avond u terzijde staan,
Want zeker weet ik, u heeft de handen vol reeds
In deez onverwachte zaak.

Lerares – Vrouwe Capulet: Slaap wel. Gaat naar bed en rust, wat gij behoeft. (*een gespannen moment. Met tedere liefde kijken ze naar elkaar. Ze omarmen elkaar*)

Eerste Actrice – Julia: (*tegen de lerares*) Moeder! (*ze gaan uit elkaar.*)

Met tranen in de ogen) Vaarwel! God weet wanneer wij elkaar weer treffen.

Ik voel, door mijn aderen rilt een lichte kille angst,

Die het hart des levens schier verkilt.

Ik zal –

Lerares: (*onderbreekt*) Omdat Duse niet het geld had voor een zwarte jurk, moest zij vreselijke vernederingen doorstaan. Ze beschuldigde haar van harteloos en onverschillig zijn. (*geeft de vijfde actrice een signaal*)

Vijfde Actrice: Eleonora ... Je moeder is dood en ... Kijk hoe je bent gekleed! Je bent niet eens in de rouw. Wat een dochter ben jij! Jij hebt geen hart! Kon je geen zwarte jurk kopen? Houd jij niet van je eigen moeder? (*de eerste actrice, droevig en bewegingsloos, negeert haar*) Wat voor excuus heb je? Geen geld? Ik zou mezelf verkopen om een zwarte jurk te kopen! Waarom verkoop jij jezelf niet? (*ironisch*) Als je al een klant kan vinden! Het is niet makkelijk met een gezicht als het jouwe maar ... je kan het proberen! Misschien vind je het zelfs wel fijn!

Eerste Acteur: (*onderbreekt*) Zo is het genoeg!

Lerares: Arme Eleonora had niet langer haar moeder om haar te verdedigen. Maar ze had een gevoelige en begripvolle vader. (*de eerste acteur staat bij Duse en begint teder haar haar te strelen*) Tijdens de ziekte van zijn vrouw had hij zijn familieleden om een beetje hulp gevraagd. Ze negeerden zijn verzoek. Ironisch genoeg en geheel onverwacht – een paar dagen nadat zijn vrouw was begraven, ontving hij een erfenis. Hij voelde tegenzin om die te accepteren. (*teken voor de eerste acteur*)

Eerste Acteur: (*streelt nog steeds het haar van de actrice*) Eleonora ... Nu dat mama dood is en ... wij niet langer hulp nodig hebben ... (*de actrice slaat haar ogen op en kijkt hem vragend aan*) Er is ons een erfenis nagelaten ...

Eerste Actrice – Eleonora: Het is te laat.

Eerste Acteur: We kunnen wat land en wat geld hebben. Moeten we het accepteren?

Eerste Actrice – Eleonora: Nee. (*de eerste acteur kust teder haar voorhoofd. Kijkt naar het toneel*) Ik heb het toneel.

Lerares: (*stuurt de twee leerlingen terug naar hun plaats*) Eleonora wilde niets van hen of van de erfenis hebben. (*de eerste actrice geeft haar sluier aan de tweede actrice*) Ze ging door met werken. Op een avond verving zij de hoofdrolspeelster die plotseling ziek was geworden. Die avond zat een van de meest vooraanstaande acteurs van het moment in het publiek – Giovanni Emmanuel, een uitzonderlijk intelligente

kunstenaar, wiens vurige hoop het was om het Italiaanse theater te bevrijden van haar retorische methodes. Hij zag in Duse een kwaliteit die indruk op hem maakte. Het was dankzij de tussenkomst van Emmanuel dat zij werd aangetrokken door het Teatro dei Fiorentini.

Eerste Acteur: *(gebaart naar de lerares)* De leidende actrice van het gezelschap was Giacinta Pezzana, een gevierd tragédienne. Voor de eerste keer was Duse bevriend met een andere actrice. Signora Pezzana was erg op haar gesteld en beschermde haar. *(geeft de tweede actrice een signaal)*

Lerares – Giacinta Pezzana: Je bent een vreemd schepsel, Eleonora. Zo wild, zo anders. Ik voel me niet zo goed en ik zou graag willen dat jij vanavond mijn plaats inneemt. *(de tweede actrice, geroerd, kust haar hand)*

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto